
FYSIIKAN TUTKIMUSLAITOKSEN JOHTOKUNNAN KOKOUS 2/2023

PÖYTÄKIRJA

AIKA PERJANTAINA 13. LOKAKUUTA 2023 klo 13.15–14.15
PAIKKA hybridikokous (Zoom ja Physicum A311)

JÄSENET

professori Maija Aksela (UH)
~~professori Mikko Alava (Aalto)~~
professori Kari J. Eskola (JYU)
~~vararehtori Jari Hämäläinen (LUT)~~
vararehtori Henrik Kunttu (JYU), varapuheenjohtaja
vanhempi tutkija Tapio Lampén (HIP henkilöstö)
laboratorionjohtaja Maarit Muikku (STUK) (k. 7–15)
vararehtori Ossi Naukkarinen (Aalto)
~~vararehtori Kai Nordlund (UH), puheenjohtaja~~
~~vararehtori Jarmo Takala (TAU)~~
dekaani Sasu Tarkoma (UH)

VARAJÄSENET

~~varadekaani Samuli Siltanen (UH)~~
apulaisprofessori Andrea Sand (Aalto)
~~professori Paul Greenlees (JYU)~~
professori Panja Luukka (LUT) (kohdat 4–15)
~~professori Ari Jokinen (JYU)~~
~~yliopistotutkija Matti Kalliokoski (HIP-hlöstö)~~
~~johtava asiantuntija Kari Peräjärvi (STUK)~~
~~professori Harri Lipsanen (Aalto)~~
~~professori Minna Palmroth (UH)~~
professori Lasse Laurson (TAU)
~~professori Simo Huotari (UH)~~

PUHEENJOHTAJA vararehtori Henrik Kunttu
ESITTELIJÄT johtaja Katri Huitu
ASiantuntijat varajohtaja, tutkimuskoordinaattori Antti Väihkönen
SIHTEERI hallintopäällikkö Tuulikki Laurila

1. Kokouksen avaaminen ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Helsingin yliopiston johtosäännön 17 §:n mukaan hallintoelin on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä, kokouksen puheenjohtaja mukaan luettuna, on läsnä.

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.15, ja totesi sen päätösvaltaiseksi.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Esityksen mukaan.

3. Johtokunnan edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään johtokunnan 1/2023 kokouksen pöytäkirja (*liite 1*).

Päätös: Esityksen mukaan.

4. Ilmoitusasioita

- a.* Valmisteluryhmän 3–5/2023 kokousten muistiot (*liitteet 2–4*)
- b.* Ossi Naukkarinen Aalto-yliopiston vararehtorina ja HIP:in johtokunnan jäsenenä 31.10.2023 asti; Jyri Hämäläinen aloittaa Aalto-yliopiston tutkimuksesta vastaavana vararehtorina ja HIP:in johtokunnan jäsenenä 1.12.2023; marraskuun 2023 ajan johtokunnan jäsenenä toimii provosti Kristiina Mäkelä
- c.* COSINUS General Meeting Helsingissä 19.–21.4.2023
- d.* HIP:in viestintäryhmän kokous 9.5.2023
- e.* Hiukkasfysiikan ja kosmologian kokous Tampereella 11.5–12.5.2023
- f.* Ilmaisineläjäohjauksen ohjausryhmän kokous 22.5.2023 (*liite 5*)
- g.* Materials for Accelerator Technology (MAT) sekä X-ray spectroscopy for materials in extreme conditions (XTREME) -projektien arviointi Helsingissä 1.6.2023
- h.* BootCamp CERN:issä 5.6.–11.6.2023
- i.* ISOLDE-projektin arviointi Jyväskylässä 13.6.2023
- j.* QCD-kesäkoulu Saariselällä 25.6.–5.7.2023
- k.* Teoriaohjelman ohjelmakokous 17.8.2023
- l.* SAB:in kokous 28.8.–29.8.2023
- m.* CMS-ohjelman ohjelmakokous 31.8.2023
- n.* FAIR:in Suomen in kind -toimitusten ohjausryhmän kokous Helsingissä 15.9.2023

- o.* Tutkijoiden yö 29.9.2023
- p.* Hiukkasfysiikan päivä Jyväskylässä 12.10.2023
- q.* HIP:in henkilöstötilaisuuksia:
- henkilöstölle avoin tilaisuus työhyvinvointikyselyn tuloksista 3.5.2023
 - työfysioterapeutin toinen kierros HIP:in tiloissa Kumpulassa 9.5.2023
 - kesätyöntekijöiden pizza party 2.6.2023
 - HIP:in ja Helsingin yliopiston fysiikan osaston työhyvinvointiryhmän järjestämä virkistyspäivä Mustilan arboretumiin 7.6.2023
 - HIP:in kesätyöntekijöiden grillijuhlat CERN:issä 8.6.2023
 - henkilöstön kesäretki Fiskarsiin ja Mustioon 14.6.2023
 - kesätyöntekijöiden seminaari 1.9.2023
 - HIP Happy Hour kuukausittain
- r.* HIP:in toimintakäsikirjan päivitys (*liite 6*)
- s.* talousraportti 1–8/2023 (*liite 7*)
- t.* ilmaisineläkelaboratorion laboratorionsinööri Jouni Heino eläkkeelle 1.9.2023 lukien
- u.* HIP:in projektipäällikölle Janne Pakariselle Tomek Czosnyka Honorary Award
- v.* HIP:in tutkimukseen liittyviä rekrytointeja:
- Henning Kirschenmann (CMS-koe-projekti) Suomen Akatemian akatemiatutkijan tehtävään HIP:iin 1.9.2023–31.8.2027
 - Juska Pekkanen CERN Fellow -tehtävään 1.5.2023 lukien (2 + 1 vuotta)
 - Oscar Henriksson (QCD-projekti) lehtoriksi Åbo Akademiin 1.9.2023-31.8.2027
 - Santeri Laurila yliopistotutkijaksi Helsingin yliopistoon 1.1.2024 lukien
- w.* HIP:in tutkimukseen liittyviä täydentävän rahoituksen projekteja:
- Suomen Akatemian tutkimushankkeet kaudelle 1.9.2023–31.8.2027 teoriaohjelman johtajalle Kari Rummukaiselle ja Alekski Vuoriselle
 - nelivuotinen EU:n Horizon-tutkimushanke (HyWay) teknologiaohjelman projektipäällikölle Flyura Djurabekovalle

5. HIP:in valtakunnallisen tehtävän rahoitus 1.1.2025 alkaen

HIP saa vuonna 2023 opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) yliopistojen valtakunnallisen tehtävän rahoitusta 2,6 M euroa. OKM ei ole vielä tehnyt päätöstä yliopistojen valtakunnallisten tehtävien rahoituksen määrästä sopimuskaudelle 2025–2028.

Fysiikan tutkimuslaitoksen toimeenpanosuunnitelman kohdassa 1.7 kuvataan tutkimuslaitoksen valtakunnallista tehtävää. Suomi on CERN:in jäsenvaltio valtiosopimuksella ja FAIR:issa valtiojäsenenä. HIP koordinoi Suomen CERN- ja FAIR-toimintoja.

Keskustelussa todettiin, että prosentuaalisesti pienetkin leikkaukset valtakunnallisen tehtävän rahoitukseen ovat HIP:ille tuntuvia. OKM:n leikkausten johdosta HIP:in valtakunnallisen tehtävän rahoitus sopimuskaudella 2021–2024 on pienempi kuin sopimuskaudella 2017–2020. Jäsenyliopistot ovat kompensoineet leikkauksen.

6. Vuoden 2023 lopussa päättyvien projektien arvioinnit

SAB:in vuoden 2022 suositusten perusteella 31.12.2023 päättyvistä projekteista arvioitiin keväällä 2023 seuraavat:

- teknologiaohjelman Materials for Accelerator Technology (MAT) sekä X-ray spectroscopy for materials in extreme conditions (XTREME) -projektien arviointi Helsingissä 1.6.2023
- ydinaineen ohjelman ISOLDE-projektin arviointi Jyväskylässä 13.6.2023

Arviointiraportit ovat pöytäkirjan liitteenä (*liitteet 8–9*).

7. Tieteellisen neuvottelukunnan (SAB) suositukset

Fysiikan tutkimuslaitoksen tieteellinen neuvottelukunta (SAB) kokoontui 28.8.–29.8.2023 Kumpulan kampuksella. SAB:in raportti on pöytäkirjan liitteenä (*liite 10*).

Johtokunta keskusteli SAB:in suosituksista.

SAB toivoi raportissaan HIP:in pitkän aikavälin strategian päivityksen luonnoksen hyvissä ajoin ennen vuoden 2024 kokousta.

Keskustelussa todettiin, että SAB arvioi HIP:iä kansainvälisessä kontekstissa, mutta strategia- ja arviointityötä on tarpeen tehdä myös kansallisessa kontekstissa niin johtokunnassa kuin mahdollisesti myös ulkopuolisten tahojen kanssa. Kansallisessa viitekehyksessä tki-investoinnit ovat kasvamassa muun muassa yritysyritysyrityksen, Business Finlandin ja Suomen Akatemian kautta. CERN on merkittävä yritysyrityksen näkökulmasta, joten synergia yritysten kanssa tulee huomioida strategian päivityksessä. Teollisuusyrityksen kautta HIP:in on mahdollista lisätä vaikuttavuutta. Kansallisesti suunnitteilla on myös tohtorikoulutuksen pilottihanke olemassa oleviin ja tuleviin lippulaivoihin kytkeytyen.

Lisäksi kiinnitettiin huomiota, että CERN on ottanut käyttöön uuden outreach -toimintamallin, johon liittyvät yhteistyömahdollisuudet on myös hyvä ottaa strategiatyössä huomioon.

8. Tutkimuslaitoksen toimeenpanosuunnitelma vuodelle 2024

Fysiikan tutkimuslaitoksen johtosäännön 6 §:n mukaan johtokunnan tehtävänä on hyväksyä tutkimuslaitoksen toimintaa, taloutta ja henkilöstöä koskevat suunnitelmat. Tutkimuslaitoksen toimeenpanosuunnitelman luonnos (ml. riskienkartoitus) vuodelle 2024 on pöytäkirjan liitteenä (*liitteet 11–12*).

Esitys: Johtokunta hyväksyy toimeenpanosuunnitelman vuodelle 2024.

Päätös: Esityksen mukaan.

9. HIP:in projektirakenne 1.1.2024 alkaen

Fysiikan tutkimuslaitoksen johtosäännön 6 §:n mukaan johtokunnan tehtävänä on päättää tutkimuslaitoksen toiminnan jakaantumisesta ohjelmiin ja hyväksyä uudet tutkimus- ja kehitysprojektit. Johtokunnalle ehdotettavien uusien projektien kolmi-vuotissuunnitelmat ja ehdotettava projektirakenne 1.1.2024 alkaen ovat pöytäkirjan liitteinä (*liitteet 13–16*).

Esitys: Johtokunta hyväksyy seuraavat uudet projektit ajalle 1.1.2024–31.12.2026:

Ydinaineen ohjelma

- ISOLDE

Teknologiaohjelma

- Materials for Accelerator Technology, MAT (Kiihdytinteknologian materiaalit)
- Improved detection for elemental analysis at laboratory, IDEAL (Ilmaisinkehitys laboratoriomittakaavan alkuaineanalyysiin)

Päätös: Esityksen mukaan.

10. CMS-ohjelman johtajan valinta

Tutkimuslaitoksen työjärjestyksen 5 §:n mukaan tutkimuslaitoksen kullakin tutkimus--ohjelmalla on johtokunnan nimeämä johtaja, jolta edellytetään ohjelma-alansa hyvää hallintaa, kokemusta tutkimustyön johtamisesta, kykyä ja valmiutta yliopistorajat ylittävään yhteistyöhön sekä omaa aktiivista panosta tutkimus- tai kehitystoimintaan. Ohjelman johtaja nimetään tehtävänsä määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Työjärjestyksen mukaan ohjelman johtajan tehtävänä on:

- vastata ohjelmansa tieteellisestä ja muusta toiminnasta johtokunnan vuosittain hyväksymien toimintaa, taloutta ja henkilöstöä koskevien suunnitelmien määrittämissä rajoissa,
- tehdä tutkimuslaitoksen johtajalle ehdotukset ohjelmansa tutkimus- ja kehitysprojekteista, tutkimus- ja henkilöstösuunnitelmasta, muusta toiminnasta sekä taloudesta, sekä
- toimia tutkimuslaitoksen valmisteluryhmän jäsenenä aloitteellisesti ja pitkäjänteisesti edistäen valmisteluryhmälle nimettyjä tehtäviä.

CMS-ohjelman johtajan Kenneth Österbergin viisivuotinen ohjelmajohtajakausi päättyy vuoden 2023 lopussa. Tätä ennen Österbergillä oli kolmevuotinen CMS-ohjelman johtajakausi.

Kokouksessaan 1/2023 johtokunta päätti avata sisäisen ilmoittautumismenettelyn CMS-ohjelman johtajan valitsemiseksi. Ohjelmajohtajan valintaa koskevan esityksen johtokunnalle ovat valmistelleet Katri Huitu, Kari Eskola sekä teknologiaohjelman johtaja Filip Tuomisto.

CMS-ohjelman johtajan tehtävään ilmoittautui yksi henkilö. *Liitteet 17–19.*

Esitys: Nimetään professori Kenneth Österberg CMS-ohjelman johtajaksi ajalle 1.1.2024–31.12.2028.

Päätös: Esityksen mukaan.

11. Ilmaisinelaboratorion johtajan valinta

Ilmaisinelaboratorio on Fysiikan tutkimuslaitoksen ja fysiikan osaston yhteinen laboratorio, joka sijaitsee Kumpulan kampuksen Physicumissa. Ilmaisinelaboratorio on ollut HIP:in pysyvä tukitoiminto 1.1.2017 lukien johtokunnan 3/2016 päätöksellä.

Laboratoriolla on tietotaito, laitteisto ja tilat kaasu- ja puolijohdesäteilyilmaisinten kehittämiseen kansainvälisissä hiukkas- ja ydinfysiikan kokeissa. Ilmaisinelaboratorion tehtävänä on 1) tukea kokeellista toimintaa ilmaisinelaboratorion kehityksessä ja instrumentoinnissa, 2) osallistua opetukseen ja yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen, ja 3) osallistua tutkimuksen ja muun toiminnan lisäresurssien hankintaan. Ilmaisinelaboratorion toimintaa tukee ohjausryhmä, jonka jäsenistä päättää tutkimuslaitoksen johtaja.

HIP:in työjärjestyksen 7 §:n mukaan ilmaisinelaboratoriolla on johtokunnan nimeämä johtaja. Johtajalta edellytetään vankkaa kokemusta laboratoriotyöstä ja kykyä laboratorion johtamiseen. Johtajan tehtävänä on vastata laboratorion toiminnan tuloksellisuudesta ja laadusta, sekä ohjausryhmän linjausten mukaisesti allokoita resursseja tutkimukselle. Johtaja hallinnoi laboratorion toimintaa tutkimuslaitoksen vuosittaisen talousarvion määrittämässä rajoissa. Johtaja vastaa laboratorion työnjaosta sekä koordinoi laboratorioturvallisuuden vastuuta.

Johtokunta nimesi 1/2023 kokouksessaan Ilmaisinelaboratorion johtajaksi yliopistotutkija (staff scientist), dosentti Matti Kalliokosken ajalle 1.5.2023–13.10.2023.

Lisäksi johtokunta päätti, että ilmaisinelaboratorion johtajan valintaan avataan sisäinen ilmoittautumismenettely. Ilmaisinelaboratorion johtajan valintaa ovat valmistelleet Katri Huitu, CMS-ohjelman johtaja Kenneth Österberg ja fysiikan osastonjohtaja Simo Huotari.

Ilmaisinelaboratorion johtajan tehtävään ilmoittautui yksi henkilö. *Liitteet 20–22.*

Esitys: Nimetään yliopistotutkija (staff scientist), dosentti Matti Kalliokoski Ilmaisinelaboratorion johtajaksi 14.10.2023 lukien.

Päätös: Esityksen mukaan.

12. Tulevia tapahtumia

- HIP Leaders' Afternoon Helsingissä 1.11.2023
- HIP:in johtokunnan CERN-vierailu 23.11.–24.11.2023
- HIP Staff Meeting 8.12.2023
- HIP:in joulukahvit 21.12.2023 klo 14

13. Muut asiat

Päätöstä Suomen Akatemian uusista lippulaivoista odotetaan 24.10.2023. Haastattelukierrokselle pääsi viisi lippulaivahakemusta kaikkiaan 17 hakemuksesta.

Lippulaivoihin liittyen on suunnitteilla iso tohtorikoulutushanke, jossa tulee haettavaksi kahdessa haussa yhteensä 1000 tohtorikoulutuspaikkaa, joista 80 % paikoista voi tulla lippulaiva-aloille. Keskustelussa nostettiin esiin, voisiko HIP olla mukana hakemassa lippulaivastatusta. 20 % tohtorikoulutuspaikoista suuntautuu muille kuin lippulaiva-aloille. Johtokunnassa kysyttiin, voisiko ydin- ja hiukkasfysiikkaa ehdottaa yhdeksi alaksi, koska HIP:issä tehtävään tutkimukseen liittyvät myös sovellukset.

Katri Huitu kertoi keskustelleensa Suomen CERN-yhteyshenkilön Markus Nordbergin kanssa Zoom-palaverista, jossa HIP:in jäsenorganisaatioille esitellään yhteistyömahdollisuuksista CERN:issä. Johtokunnan jäsenten lisäksi palaveriin voi osallistua muita jäsenorganisaatioiden sopiviksi katsomia henkilöitä.

14. Johtokunnan seuraava kokous

Johtokunnan seuraava kokous on perjantaina 24.11.2023 klo 10.15–12.00 hybridi-kokouksena CERN:issä ja Zoomissa.

15. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.15.

Henrik Kunttu
Vararehtori, johtokunnan varapuheenjohtaja

Tuulikki Laurila
Hallintopäällikkö, johtokunnan sihteeri

Pöytäkirja on allekirjoitettu Helsingin yliopiston sähköisen allekirjoituksen järjestelmällä (UniSign).

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti Helsingin yliopiston UniSign-järjestelmällä
Detta dokument har underskrivits elektroniskt med Helsingfors universitetets UniSign
This document has been electronically signed using University of Helsinki UniSign

Päiväys / Datum / Date: 02.11.2023 19:40:39 (UTC +0200)

T Tuulikki Laurila

Organisaation varmentama (HY käyttäjätunnus)
Certifierad av organisationen (HU användarkonto)
Certified by organization (HY user account)

Certified by organization

Päiväys / Datum / Date: 15.11.2023 10:02:25 (UTC +0200)

Jyväskylän yliopisto

Henrik Kunttu

vararehtori

Kaksiosainen henkilötunnistus (sähköposti- ja puhelintunnistus)
Två faktor identitetsbevis (E-mail och SMS)
Two-factor person identification (email and SMS identification)

*SMS PIN [+358***34]*